

Ifjú fejjel a hadak útján

Szerző: Horák János | ma | 0 hozzászólás

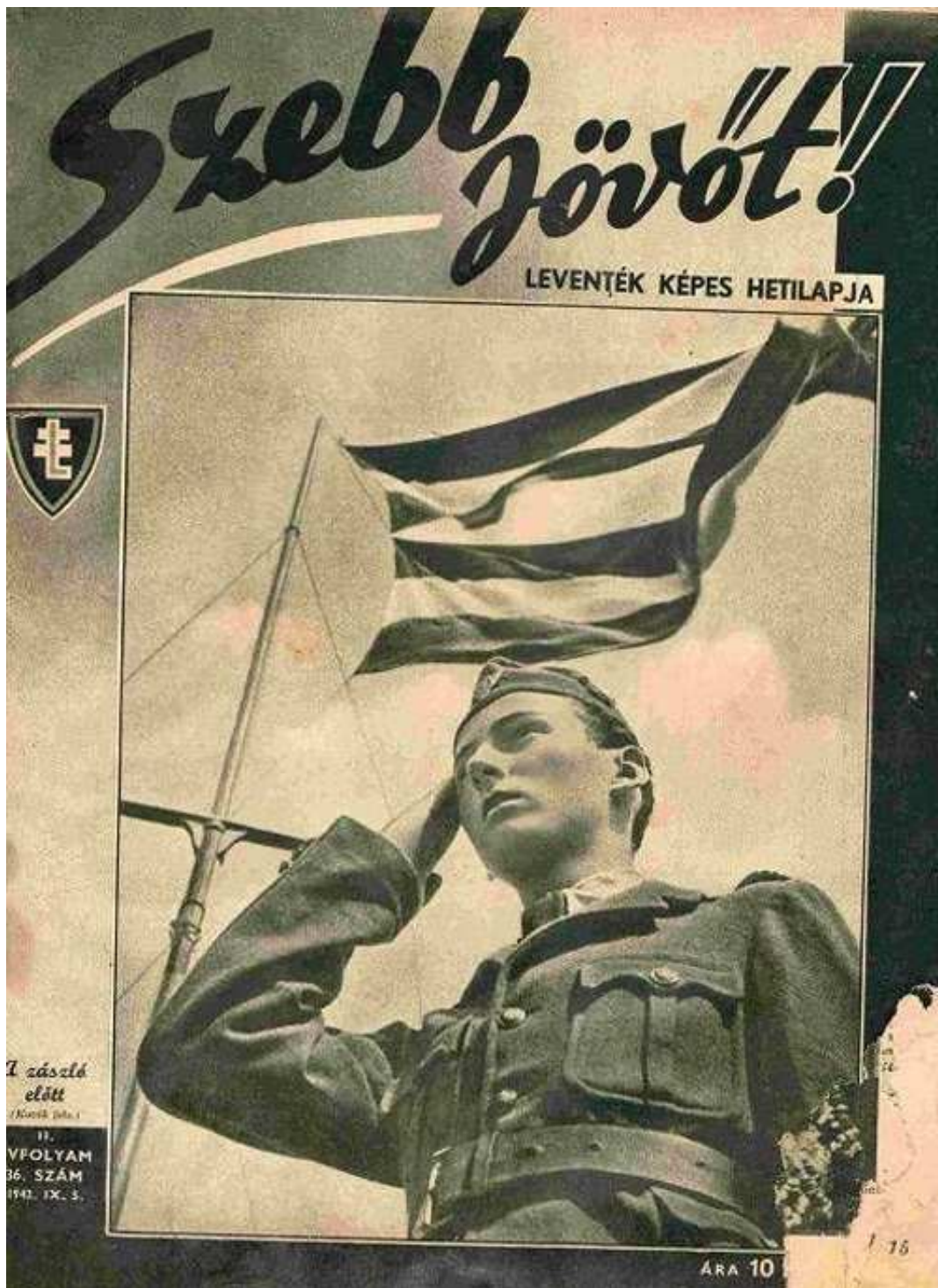
Egy könyvtáros, egy iskolaigazgató, és egy lakatos. Első látásra semmi közük egymáshoz. Azonban ha meghallgatjuk történeteiket, rájövünk, hogy közös sorson osztoznak.

Az első világháború után megkötött béke értelmében Magyarország csak önkéntesekből álló hadsereget tarthatott, azt is csak korlátozott számban. Félő volt akkoriban, hogy az elcsatolt területek új gazdáinak még jobban megjön az étvágya a magyar földre. Ami megmaradt az országból, azt nehéz lett volna megvédeni egy esetleges támadás idején. 1921-ben ezért az akkori kormány létrehozta a leventeszervezeteket.



Wöller István, dr. Tóth Dezső, és Kováts Sándor

Kováts Sándor, a Dózsa György Általános Iskola volt igazgatója, dr. Tóth Dezső, a Vetési Albert Gimnázium nyugalmazott könyvtárosa, és Wöller István volt lakatos, a Veszprém megyei malmok kutatója mind megélték a leventék nehéz sorsát, és mind könyvet írtak róla. Őket kérdezte Márkusné Vörös Hajnalka a Veszprém Megyei Levéltár munkatársa.



A beszélgetésen elhangzott, fiatal, 12 év körüli gyermekként lettek leventék. Rengeteget mozogtak, hazafias és vallásos nevelést, később aztán katonai előképzettséget is kaptak. Megtudhattuk, még fiatalok voltak, ezért vígan csinálták a kiképzést. Kivonultak a legelőre, végezték a gyakorlatokat, hazafelé menet pedig nótákat énekeltek. A visszaemlékezők elmondták, szigorú szabályok között éltek, de rengeteg dolgot tanultak, és mindig vitték őket segíteni, ha tűzeset volt valahol, havat kellett lapátolni, vagy egyéb ilyen tevékenységet végezni.



1944-45 telén azonban a leventéket is elvitték harcolni a háborúba. A fiataloknak meg kellett jelenniük „elővezetés terhe mellett” egy megadott helyen, hideg élelemmel és váltás ruhával. Ez alól akárhogy is szerették volna, nem lehetett kibújni. A szinte még gyerek leventéknek nem mondták meg hova viszik őket. Wöllner István egy keserves napként emlékezett meg arról, amikor el kellett válnia a családjától. Elmondta, hamarosan hazaengedték a fiatalokat, így a karácsonyt és a szilvesztert a családjukkal tölthették. A boldogság azonban nem tartott sokáig. Ismét összehívták és vagonokba ültették, és újukra indították őket nyugatra. Bécsben szálltak meg, ahonnét a történet elbeszélőjének sikerült megszöknie és hazautaznia. A harmadik elhurcolásnál azonban nem volt ekkora szerencséje. Vagonokban utazott Ausztrián és Németországon át, egészen Dániáig. Hogy innét hogy jutott haza, már nem árulta el. Közölte, az egész történet le van írva a könyvében.



Leventék egy csoportja 1943-ban

Dr. Tóth Dezső is elmondta a saját történetét. Miután társaival együtt elvitték Dákáról, a szülőfalujából, felajánlották neki és társainak, hogy csatlakozhatnak a Szent László vagy a Hunyadi hadosztályhoz, máskülönben viszik őket Németországba. Mivel nem akartak az otthonuktól még messzebbre kerülni, a csatlakozás mellett döntöttek. Grazig gyalog kellett menniük, ráadásul a főutakat nem használhatták, hiszen akkor könnyű prédái lettek volna az ellenséges repülőgépeknek. Hamarosan a 18 éven aluliak hazamehettek, már az oroszok által megszállt Magyarországra. A falvakba nem szabadott menni, hiszen a szovjet katonák nem kegyelmeztek volna nekik. Hamarosan azonban sikerült orosz papírokat szerezni, amivel aztán hazajuthattak.



"elővezetés terhe mellett"

Kovács Sándor visszaemlékezései során elmondta, nekik azt mondták, hogy azért kell elmenniük az országból, mert az oroszok hamarosan elfoglalják a Dunántúlt, ezért a tanulmányaikat Németországban kell befejezniük. Őket is bevagonírozták, és indultak nyugat felé. A leventéket München közelében szállították le, és egy óvóhelyre terelték be őket, mivel éppen légiriadó volt. A bombázás alatt kiment a villany és a fiatalok közül néhányan sírtak, néhányan pedig imádkoztak a sötétben. Napokon belül a leventék használt német egyenruhákat kaptak, és abban kellett egy hadireptér építésében részt venniük. A folyamatos bombázások és veszély miatt Kovács Sándor megszökött néhány társával. Mikor hazaért a szétbombázott házának a látványa fogadta. Szerencséjére egy arra járó ismerőse elmondta neki, hogy a családja rendben van, és hogy albérletben élnek. Így tudott végül ő is épségben hazajutni.

A beszélgetés végén megtudhattuk azt is, a nyugdíjazott igazgató azért írta meg a könyvét, mert rájött, hogy a gyermekeket főleg az élő történelem érdekli. Addig nem halhat ki ez a nemzedék, amíg nem mondta el a saját maga történetét a fiataloknak, zárta mondandóját Kováts Sándor.

(Az archív tényképeket a Veszprém Megyei Levéltár bocsátotta rendelkezésünkre)